

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIE POLITICĂ

DIRECTOR: C. G. DISSESCU

PRIM-REDACTOR: V. ATHANASOVICI

Redactori: PAUL NEGULESCU, DEMETRU NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI, G. G. DANIELOPOLU
G. C. CRISTESCU, SILIU RĂDULESCU

ZIARUL APARE
JOIA ȘI DUMINECĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: STRADA PARIS, 20

REDACTOR-ADMINISTRATOR
B. P. RĂDULESCU

ABONAMENTELE

se fac pe an și pe jumătate de an
la 1 Ianuarie și 1 Iulie
Dela 1 Iulie până la 1 Sept. ziarul nu apare

GRIGORE G. PĂUCESCU
FONDATOR-PROPRIETAR

Un număr: 50 bani
Un număr vechin 1 leu

COSTUL ABONAMENTULUI

Pe an, 40 lei; pe jumătate an, 20 lei
Studentzii plătesc pe jumătate

Pentru străinătate se adaugă timbrul postal

Cu acest număr se termină colecția anului 1913.
Tabla de materii se va trimite abonaților în cursul
lunei Ianuarie.

SUMAR

*Validarea clauzelor compromisorii în urma modificării articolului
342 cod. proc. civile de d-l N. Polizu-Micșunești.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalta Curte de casațiune și
justiție, secțiunea I:* Ecateriuța I. Stoenscu și alții cu Polixenia
Mlădoveanu și alții.

Curtea de apel din București, secțiunea IV: Ministerul Agri-
culturei și Domeniilor cu Contesa Pauline de Hessenstein și alții.

JURISPRUDENȚA STRAINA. — *Curtea de casație din Belgia,*
Observațiune de d-l D. Alexandresco.

Curtea de apel din Bruxelles. — Observațiune de S. R.

Validitatea clauzelor compromisorii în urma modifi- cării articolului 342 ced. proc. civile

Vechiul nostru cod de procedură, prin articolele
341 și 342, ca și codul de procedură francez, în arti-
colele corespunzătoare 1005 și 1006, organizând ar-
bitragiul, a statornicit că, compromisul, adică actul
prin care părțile manifestă voința lor de a recurge
la arbitragiu, să fie un act autentic, în care să se
prevadă — sub pedeapsă de nulitate — obiectul con-
testațiunii și numele arbitrilor¹⁾.

Este evident că situațiunea de fapt pe care a a-

1) Textul art. 1005 fr. spre deosebire de art. 341 de
la noi, prevede pe lângă actul autentic, și actul sub sem-
nătură privată, sau procesul-verbal încheiat înaintea ar-
bitrilor ca mijloace pentru încheierea compromisului;
aceste deosebiri nu au însă nici o importanță din punct-
ul de vedere al chestiunii ce tratăm mai sus.

vut-o legiuitorul în vedere prin această organizare
a arbitragiului, era numai aceea a unor *conflcte deja
născute* între părțile cari recurgeau la această cale
de judecată, fiindcă numai în asemenea situațiune
obiectul contestațiunii putea fi cunoscut în momen-
tul încheerii compromisului, și numai în asemenea
situațiune există posibilitate practică și interes pen-
tru părți de a desemna numele arbitrilor.

Necesități practice au făcut însă ca câteodată păr-
țile să însereze în convențiile lor clauze prin cari în
mod anticipat stipulau că, orice diferende decurgând
din legăturile lor contractuale, să fie lichidate pe ca-
lea arbitragiului.

Sunt asemenea clauze — denumite de doctrină și
jurisprudență «clauze compromisorii» — valabile, fiind
dat că prin natura lor, ele nu pot cuprinde nici de
semnarea obiectului litigiului, nici numele arbi-
trilor?

Intr'un prim sistem s'a susținut validitatea unor
asemenea clauze: a) pentru că dispozițiunile art. 341,
și 342 pr. civilă, vizau numai compromisul, iar nici de
cum clauzele compromisorii, cari sunt convenții cu
totul altele de o natură specifică: «niște promisiuni
de a compromite», «un angajament de a compro-
mite», după cum de pildă promisiunea de vânzare e
o convenție alta decât vânzarea; b) pentru că ase-
menea clauze, necuprinzând nimic ilicit într'ânsele,
s'ar călca principiul care face din convenții legea
părților, dacă dânsese nu s'ar validă — și ca dovadă
că asemenea clauze sunt licite se invoacă argumen-

tul că însuși legiuitorul în altă materie — asigurațiile maritime (art. 332 cod. com. fr.) — le consacra în mod formal²⁾. Ce ordine publică ar fi aceea pe care însuși legiuitorul ar violenta-o? c) Pentru că dispozițiile art. 341 și 342 nu sunt nici ele de ordine publică — dovadă că nulitățile prevăzute într-ânsele, pot fi acoperite prin executarea părților, chiar în materie de compromis. Cum nu s'ar putea atunci deroga dela ele prin convenții de altă natură decât compromisul? d) În fine, clauzele compromisorii trebuie validate și pentru considerațiunea că legiuitorul din toate timpurile a înțeles să favorizeze instituțiunea arbitragiului.

Acest sistem era până acum câțiva ani sistemul întregii jurisprudențe franceze și a marei majorități din doctrină³⁾, la noi de asemenea era împărțit de o parte a jurisprudenței și a doctrinei⁴⁾.

Un al doilea sistem însă a triumfat astăzi în jurisprudența franceză.

Clauzele compromisorii, se susține în acest sistem, trebuie anulate, fiindcă ele sunt în contradicție evidentă cu dispozițiile art. 1005, 1006 (341, 342 la noi), articole cari nu disting între conflicte actuale sau viitoare, între compromis sau clauze compromisorii, cerând înainte de orice judecată arbitrală, desemnarea obiectului litigiului și numele arbitrilor. Se mai adaugă în acest sistem că, în această materie, fiind vorba de o delegațiune a puterii judecătorești prin instituirea unei instanțe, părțile n'ar putea, fără a atinge ordinea publică, să deroga prin convențiile lor, dela felul cum legea a înțeles să statorniceze organizarea acestei instanțe⁵⁾.

Cu toată unanimitatea de care se bucură acest

2) E drept că în codul nostru comercial nu există o dispozițiune analogă. Rațiunea însă este că materia asigurațiilor la noi a fost luată din codul italian, iar nici decum pentru că legiuitorul nostru înțelegea să nu dea o validare clauzelor compromisorii. Astfel că și la noi argumentul păstrează aceeași valoare.

3) Pandectes, *Arbitrage* No. 247, 248; Dalloz, *Arbitrage*, No. 454, și toți autorii citați acolo.

4) Dan, cod. proc. civilă adnotat, sub art. 342; Săndulescu-Nănoveanu, Curs proc. civ., pag. 864.

5) Dalloz, Supplém. No. 51; Pandectes, *Arbitrage*, No. 270. Observăm în treacăt că argumentul final al acestui sistem este în contradicțiune evidentă cu soluțiunea afirmativă pe care, același sistem, o dă chestiunii acoperirii prin executarea nulităților prevăzute în art. 1005, 1006. (A se vedea asupra acestei chestiuni, autorii și jurisprudențele din Pandectes, eod. loc. No. 320—322).

sistem astăzi în jurisprudența franceză, autori eminenți l'combat cu tărie. «Cette solution — spune Glasson în ultima ediție a tratatului său de procedură — nous parait cependant fort contestable et nous préferons adopter le système de la validité de la clause compromissoire»⁶⁾. Tot asemenea d-l Demague, unul din cei mai cu vază reprezentanți ai noilor curente în drept, se exprimă astfel: «Les tribunaux ont une tendance certaine à valider les conventions par les quelles des personnes désignent un tiers pour solutionner les difficultés qui les divisent. L'article 1006, du code de procédure a été évidemment défavorable à ces conventions, en disant que le compromis devait designer les objets en litige et les noms des arbitres à peine de nullité. Mais la pratique cherche à éviter l'application de ces mesures restrictives»⁷⁾.

Aceasta fiind starea chestiunii astăzi în Franța și la noi până la reforma din 1900, ce a făcut legiuitorul prin această reformă?

Răspunsul ni-l dă categoric expunerea de motive: ținând socoteală de discuțiunile ce existau asupra validității clauzelor compromisorii «a tăiat controversa... astfel că *pactul compromisoriu va fi pe deplin valabil*».

E deci în afară de orice îndoială că în urma acestei reforme, la noi, clauzele compromisorii, în cari nici obiectul litigiului nici numele arbitrilor n'ar figura — fiindcă am văzut că aceste lipsuri sunt de esența acestor clauze și împrejurul lor era întreaga controversă — sunt valabile și trebuie să-și producă efectul lor.

De aceea, și în urma acestei reforme, jurisprudența nu a mai fost hesitantă; și Inalta Curte de casație prin decizia sa din 20 Septembrie 1906, pune principiul validității unor asemenea clauze⁸⁾.

E, prin urmare, de sigur o scăpare din vedere, so-

6) Glasson, Cours. de proced. civile, pag. 912.

7) Revue trimestr. 1909, pag. 920.

În Belgia, toată jurisprudența este tot în sensul validității clauzelor compromisorii (Pandectes. eod. loc. 836).

În codul de procedură Genevez, art. 336 prevede categoric arbitragiul pentru contestațiuni eventuale. (Belot, pag. 415).

8) Buletin, p. 1484, Eminentul civilist d-l D. Alexandresco, comentând această jurisprudență în *Dreptul*, No. 75 din 1906, conchide, în privința validității pactului compromisoriu: «că astăzi discuție nu mai este cu putință».

luțiunea contrară pe care o găsim într'o decizie recentă a Curței de apel din București, secțiunea IV, și prin care se anulează o clauză compromisorie, tocmai pe motiv că o asemenea clauză ar fi contrară dispozițiilor art. 341, 342 pr. civilă!⁹⁾

O asemenea soluțiune poate fi adevărată încă astăzi în Franța, și putea fi adevărată la noi până în 1900; astăzi însă la noi dânsa e manifest contrară dispozițiilor art. 342 pr. civilă.

Trebue să observăm însă, înainte de a termina, că construcția gramaticală a articolului 342 modificat, e cam defectoasă, fiindcă citit *ad literam*, el ar lăsa să se înțeleagă că clauzele compromisorii s'au validat într'atât numai, întrucât ele pot să nu conție obiectul litigiului — ele ar rămâne însă supuse obligațiunei de a cuprinde, ca și în materie de compromis, numele arbitrilor. Or, o asemenea interpretare nu numai că ar fi în contradicție manifestă cu intenția legiuitorului, care a fost *de a valida în întregul lor clauzele compromisorii* — dar ar duce la rezultatul că ar anihila întreaga reformă. Căci, în adevăr, a condiționa validitatea unei clauze compromisorii, de desemnarea numelui arbitrilor, este a lăsa pe partea care înțelege să se prevaleze de o asemenea clauză, la discreția părții care nu vrea s'o execute, refuzând desemnarea numelui arbitrilor său; și atunci, întrebăm, de ce folos ar fi reforma din 1900, care a înțeles să valideze, făcând obligatorii pentru părți, clauzele compromisorii?

Este evident că ne aflăm numai în fața unei defectoase construcții gramaticale a textului, care redă în mod greșit intenția legiuitorului; pentru a exprima în mod fidel această intenție, ar fi trebuit să se lase intact art. 342, care împreună cu art. 341, se referea la compromis, și să se adauge un articol 342 bis, care să spue: «Regulele de mai sus nu se aplică clauzelor compromisorii, cari pot fi valabil stipulate de părți».

O asemenea precizie era cu atât mai mult de dorit, cu cât, un cuvânt scăpat în cursul desbaterilor dela Senat, d-lui ministru Take Ionescu — ministru de finanțe pe atunci, — ar îndreptăți și mai mult confuziunea de mai sus. În adevăr, pe când se discuta art 341, d-l Take Ionescu a spus: «..... eu

aș fi dorit să mergem mai departe, aș fi dorit să pun clauza compromisorie, fără a desemna pe arbitrii»¹⁰⁾ Ceeace ar însemna, à contrario, că prin reforma ce se discută, clauza compromisorie s'a admis sub condițiunea desemnării numelui arbitrilor.

Or, o asemenea deducțiune ar fi greșită, fiindcă, aceas'ă părere a d-lui Take Ionescu, e exprimată cu ocazia discuțiunei art. 341, care se referea la compromis; ceeace a voit să spue d-sa, e desigur, că chiar pentru «compromis», d-sa ar dori să nu se ceară obligațiunea desemnării arbitrilor; e la mijloc pur și simplu un lapsus.

Fiindcă nu se poate admite că un ministru care apără o reformă în sensul validării clauzelor compromisorii, și cerea lărgirea cât mai mare a condițiilor de existență, *chiar pentru compromis*¹¹⁾, să preconizeze în acelaș timp introducerea unei dispozițiuni restrictive pentru clauzele compromisorii, și încă de așa natură, încât, după cum am văzut, validitatea acestor clauze să fie un ce cu totul iluzoriu. Ar fi aci două contradicțiuni, dintre care cea d'adoua, ar face din legiuitor un al doilea Saturn, care 'și distrugea proprii săi copii...

Așa dar, cu toată construcția gramaticală defectuasă a art. 342, singura interpretare juridică a acestui articol, credem a fi aceea care, conform expunerii de motive a legii, validează în integralitatea lor clauzele compromisorii, atât în privința lipsei obiectului litigiului, cât și a numelui arbitrilor.

N. Polizu-Mieșunești

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIUNE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIUNEA I

Audiența dela 21 Octombrie 1913

Președința d-lui V. Bossy, consilier

Ecaterina I. Stoenescu și alții cu Polixenia Mladoveanu și alții

DONAȚIUNE «PROPTER NUPTIAS». — CĂSĂTORIE. — DESFĂCERE. — CUI REVENEA ACEASTĂ DONAȚIUNE. — ART. 1 ȘI 2, CARTEA 4, CAP. III ȘI ART 3. 6. 9 ȘI URM., CARTEA 4, CAP. II CODUL CARĂGEA. CHELTUELI DE ÎNMORMÂNTARE. — SOTIE. — DECES. — SOT DOTAL. — SUPORTAREA CHELTUELILOR DE CĂTRE MOȘTENITORII FEMEII.

1° În lipsa unui text în legiuirea Caragea, care să fi inovat ceva la principiile dreptului roman,

10) Vezi Desbateri, ședința. Senatului din 8 Februarie 1900.

11) A se vedea Desbat. parlam., eod. loc.

9) Vezi *Dreptul*, No. 38 din 1913, pag. 299.

femeia avea asupra donațiunei *propter nuptias* numai un drept eventual, și anume când nu existau copii, dacă o convențiune specială îi da acest drept sau dacă căsătoria se desfăcea prin culpa bărbatului sau predecesul lui și acesta nu avea datorii, iar în afară de aceste cazuri, donațiunea *propter nuptias* se întorcea totdeauna la bărbat.

2° Cheltuelile de înmormântarea soției fiind o sarcină a succesiunii acesteia, ele urmează să fie suportate de moștenitorii soției, iar nu de soțul dotal, de oarece obligațiunea soțului dotal de a suportă sarcinile căsătoriei nu poate să subziste și după moartea soției, când numai poate fi vorba de căsătorie.

No. 596. — Respins recursul făcut de Ecaterina I. Stoeneșcu și alții, contra deciziei Curței de apel din Galați, secțiunea II, No. 31 din 1912, dată în proces cu Polixenia Mladoveanu și alții ¹⁾.

S'a ascultat citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier V. Bossy; pe d-nii avocați C. Ciocazan și Gr. Z. Urlățeanu, din partea recurenților, în desvoltarea motivelor de casare; pe d-nii I. Purcăreanu și Em. Antonescu, pentru intimați, în combateri.

Curtea, deliberând,

Asupra motivului I de casare :

I. «Exces de putere și violarea art. 1 și 2, cartea 4, cap. III dela moșteniri combinat cu art. 3, 6, 9 și urm. din cartea 4, cap. II, pentru darurile dinaintea nunței (progamia dora), drept consfințit prin art. 1 și 2, cartea IV, cap. III, dela moșteniri din codul Caragea, fără ca nici un text de lege să îndrituiască această ridicare a dreptului nostru și ajunge la o decădere pe cale de interpretare, atunci când știut este, că ridicări de drepturi și decăderi nu pot fi create pe o asemenea cale.

«Intr'adevăr, legiuitorul Caragea, arătând în mod expres cazurile când femeia pierde dreptul său la darul dinaintea nunței, nu indică între aceste cazuri și pe acela de predeces al soției, cum de altfel face legiuirea Calimach (V. § 1676). Astfel că acest drept, rămânând în patrimoniul femeii predecedate, succesorii acesteia, cari au necontestată vocațiune la succesiune, succed și în acest drept. Ca atare, numai printr'un vădit exces de putere Curtea de fond ne înlătură dela moștenirea sumei de 800 galbeni ce se găseau în patrimoniul defunctei noastre mătușe Polixenia Gheorghidi, cu titlu de progamia dora».

Având în vedere decizia supusă recursului, din care se constată că, în 1857, la căsătoria lui D.

Gheorghidi cu Polixenia Pavlovici, Velea Pavlovici constituie zestre fiicei sale 1200 galbeni pe care soțul declară în foaia de zestre că 'i-a primit, mai adăogând că dăruiește și dânsul soției sale încă 800 galbeni cu titlu de *progamia dora*; că, în 1903, încetând din viață Polixenia Gheorghidi, iar la câteva luni de zile în urmă, și soțul său D. Gheorghidi, recurenții Ana Orman, Ecaterina Stoeneșcu, Polixenia Dimo și sub-locot. D. Gheorgiu, în calitate de moștenitori colaterali ai Polixeniei Gheorghidi, au intentat acțiune intimațiilor Polixenia Mladoveanu, Maria Purcăreanu și Atena dr. Stoianovici, succesori legali necontestați ai lui Gheorghidi, cerând restituirea celor. 1200 galbeni, dota autoarei lor, cum și cei 800 galbeni ce soțul dăruise soției sale cu titlu de *progamia dora*;

Că, Curtea de apel din Galați a admis cererea de restituirea dotei, întrucât intimații n'au opus nici o obiecțiune, dar a respins ca neîntemeiată pretențiunea cu privire la darul lui D. Gheorghidi de 800 galbeni, pe motivul că după rânduelile codului Caragea complectate cu cele din legiuirile anterioare, darul dinaintea nunței nu are caracterul unei inzesfări și nu devine proprietatea femeii decât în mod eventual, în caz de culpă din partea bărbatului, de predeces al acestuia fără a lăsa datorii sau când nu există copii; că, în afară de aceste cazuri excepționale, darul dinaintea nunței se întoarce la acela care l'a constituit, adică la bărbat și se cuvine lui și moștenitorilor lui;

Având în vedere că, donațiunea în speșă fiind făcută sub imperiul legii Caragea, chestiunea dedusă în judecată prin recursul de față este a se ști cui aparține, după această lege, darul dinaintea nunței la desfacerea căcătoriei și, în special, în cazul când soția încetează din viață înaintea soțului, dacă moștenitorii soției au vreun drept asupra darului, în lipsă de convențiune specială între soți;

Că, soluțiunea acestei chestiuni fiind dată de legea Caragea numai în cazul de predeces al soțului și în cazul desfacerei căsătoriei prin culpa unuia dintre soți (a se vedea cap. II, partea IV, § 9 și urm.), urmează că chestiunea de mai sus cu privire la cazul de predeces al soției să fie deslegată conform principiilor care guvernează materia în legiuirile anterioare, la care în mod expres trimite Ca-

1) V. *Dreptul* din 1912, No. 27, pag. 211.

ragea, în hrisovul de promulgare pentru toate cazurile neprevăzute în textul legiului sale sau în obiceiul pământului;

Considerând că, din apropierea și coordonarea dispozițiilor din condica lui Ipsilante și pravila lui Matei Basarab cu dispozițiile relative la donațiunea ante-nuptias sau propter nuptias din Bazilicale, și în special cu cele din novela 22 a lui Iustinian—origina acestei instituțiuni—rezultă că între bărbat și femei există o comunitate de bunuri în care femeia, sau altcineva pentru femei, aducea dota, iar bărbatul donațiunea ante-nuptias; că, în lipsă de copii sau de pacte, care să decidă contrariu, dacă căsătoria se desfăcea prin moarte sau alte împrejurări asimilate cu moartea, dar neimputabile culpei unuia din soți (călugărie, captivitate, impotență, recăderea în sclavie, etc). comunitatea se desfăcea luând fiecare din soți avutul său (uterque sua habent), femeia sau moștenitorii săi luând dota, iar bărbatul sau moștenitorii săi luând donațiunea ce adusese; dacă căsătoria se desfăcea prin culpa unuia din soți (vrășmășia unuia la viața celuilalt, adulter, săvârșirea unei crime grave. etc.), soțul vinovat pierdea aportul său pe care îl lua celălalt soț; dacă era femeia în culpă, pe lângă că nu lua donațiunea, dar pierdea și o parte din dotă; dacă era bărbatul în culpă, atunci femeia lua donațiunea adusă de el; — dacă căsătoria a produs copii, atât dota cât și donațiunea erau proprietatea copiilor, iar soțul supraviețuitor avea numai uzufuctul; — că, mai târziu, în cursul timpului, s'a dat femeii drept asupra donațiunei nu numai în caz de culpa bărbatului, ci și în caz de predeces al lui, cu condițiunea însă ca femeia să nu se căsătorească în anul jalei și bărbatul să n'aibă datorii, căci de se căsătorea în anul jalei, donațiunea o lua moștenitorii bărbatului; iar de existau creditori ai bărbatului, aceștia urmăreau bunurile donațiunei în aplicațiunea principiilor acțiunei pauliane;

Că, din cele arătate mai sus reese că, dota și donațiunea ante-nuptias formau un patrimoniu comun destinat copiilor în prim rând, iar în al doilea rând garantă pe femei pentru cazurile de desfacerea căsătoriei din culpa bărbatului sau de predeces al acestuia; că, în afară de aceste cazuri, la desfacerea comunității, regula era că dota propriu zisă se în-

torcea la femei, la moștenitorii săi sau la constituitoarii dotei, iar donațiunea propter nuptias la bărbat; că, în fine, dela această regulă, soții puteau derogă prin pacte speciale și să atribue soțului supraviețuitor, afară de darul adus ca aport în patrimoniul comun, și oarecari câștiguri ale aportului soțului decedat;

Că, prin urmare, femeia avea asupra donațiunei propter-nuptias un drept eventual: dacă nu existau copii, dacă o convențiune specială îi da acest drept, sau dacă căsătoria se desfăcea prin culpa bărbatului, sau predecesul lui și acesta n'avea datorii; că, de aceia, toate textele vechilor legiuri distingueau această donațiune specială (denumită contra-zestre în codul Calimach), atât de zestre proprie zisă și de donațiunea ordinară, cât și de teoretium (darul dat soției a doua zi de nuntă ca preț al virginității), cari aparțineau în totdeauna femeii în definitivă proprietate;

Că, așa dar, Curtea de apel n'a săvârșit nici un exces de putere sau violare de lege, când a decis că, în lipsa unui pact care să stipuleze contrariul în însăși foaia de zestre, ori a unui text în legiuirea Caragea care să fi inovat ceva la principiile dreptului roman, moștenitorii lui D. Gheorghiadu au drept să reție darul de 800 galbeni constituit de autorul lor, prin foaia de zestre, soției sale Polixenia precedată;

Considerând că, împrejurarea că legea Caragea se ocupă numai de cazul de predeces al bărbatului și de culpa lui, fără să vorbească și de cazul de predeces al femeii, se explică prin aceia că legiuitorul a voit să se ocupe de cazurile în cari, prin excepțiune, femeia dobânda un drept asupra darului dinaintea nunței, subînțelegând în toate cazurile neexceptate regula de drept comun, după care averea urmează origina ei, căci cine zicea sub imperiul acestei legiuri dotă, înțelegea averea adusă de soție, iar cine zicea *dar dinaintea nunței*, înțelegea o avere adusă de bărbat; ambele menite a forma patrimoniul comun al soților și a se întoarce la origina lor când comunitatea încetă fără culpa unuia din soți și în lipsă de copii;

Considerând, în fine, că din termenii întrebunțați de legiuirea Caragea, cum sunt: . . . *se întoarce înapoi* (art. 6) . . . *se întoarce întreg bărbatului*

(art. 9) . . . darul rămâne al muerei (art. 10) . . . femeia să piardă darul dinaintea nunței (art. 11), nu se poate deduce că darul este proprietatea femeii și că nu'l pierde decât în cazurile prevăzute de paragrafele 9 și 11, de oarece dacă această legiuire ar fi voit să inoveze asupra sistemului dreptului roman, atunci nu s'ar putea explica alte dispozițiuni din aceeași legiuire, care reproduce întocmai principiile sistemului roman, cum de pildă dispozițiunile paragrafelor 42 și 43 dela capitolul „Pentru nuntă, zestre și exoprică“, după care când bărbatul e culpabil, femeia ia zestrea sa, darurile dinaintea nunței și jumătate din valoarea zestrei, iar când femeia e culpabilă, bărbatul ia darurile dinaintea nunței și ½ din zestrea femeii, dispozițiuni în care se vede aceeași idee de a pedepsi pe soțul vinovat în bunurile sale ca și în dreptul roman;

Că, asemenea nu se poate susține că, legiuirea Caragea a voit să inoveze în această materie, de oarece, dacă alcătuitoarii ei ar fi avut această intențiune, ar fi declarat formal că, în caz de predeces al soției, moștenitorii ei au dreptul să ceară darul dinaintea nunței, ceiace însă n'au făcut;

Că, acest motiv de casare fiind neîntemeiat, urmează să fie respins.

Asupra motivului II de casare :

«Violarea legii și greșita interpretare a îndatoririi soților. Am susținut înaintea Curței că soțul fiind obligat să suporte cheltuelile ultimei boli a soției sale, este dator să suporte și cheltuelile înmormântărei. Curtea a decis contrariu, adică că cheltuelile de înmormântare trebuiesc luate din dota soției, ceiace este în contra spiritului legii și în contra naturei, pentrucă dacă soțul în timpul căsătoriei are obligațiunea de a întreține pe soția lui și a nu atinge dota, nu este nici logic, nici echitabil ca, după moartea soției, s'o părăsească și să lase ca înmormântarea să se facă de străini sau chiar de rudele ei cu din dota să și în cazul când are și când n'are dotă, pentru că Curtea nu distinge. În cazul când teoria Curței este admisibilă, încă Curtea greșește în apreciere când acordă 500 lei cheltueli, fiind că și întemeiază argumentarea pe un punct greșit. Curtea, în loc să stabilească care a fost averea defunctei în momentul morței, după care se poate aprecia suma cheltuelilor, crede pe adversar zicând că defuncta a avut ori când 180.000 lei depuși la Banca Națională, fără să ceară dovadă dacă această sumă a rămas în patrimoniul ei. Această sumă a fost ridicată de ea fiind încă în viață și probabil cheltuită, de oarece la moartea sa nu s'a găsit în patrimoniul său. Deci, punctul de plecare fiind greșit, însăși aprecierea este viciată. Defunctei nu i-a rămas ca avere decât 2000 galbeni din care

sumă Curtea mai scade 800 galbeni și numai după care, Curtea ar fi putut aprecia dacă suma de 5000 lei este mare sau mică în raport cu averea defunctei».

Având în vedere că, intimații în recurs au cerut pe cale reconvențională la acțiunea recurenților ca aceștia să fie obligați la plata cheltuelilor făcute de soț cu înmormântarea soției sale, autoarea recurenților ;

Considerând că, cheltuelile de înmormântare ale soției fiind o sarcină a succesiunii acesteia, cu drept cuvânt Curtea de apel a decis ca ele să fie suportate de moștenitorii soției, iar nu de soț ;

Considerând că, este inadmisibilă teoria recurenților ca aceste cheltueli să fie puse în sarcina soțului dotal, ca consecință a cheltuelilor făcute cu întreținerea soției în cursul ultimei boale, de oarece obligațiunea soțului dotal de a suportă sarcinile căsătoriei nu poate să subsiste și după moartea soției, când nu mai poate fi vorba de căsătorie ;

Considerând că, aparține instanței de fond de a aprecia, după condițiunea socială și situațiunea materială a defunctului, care este valoarea cheltuelilor făcute cu înmormântarea ; că, în speță, Curtea de apel constată că defuncta Polixenia Gheorghidi eră persoană cu înaltă poziție socială și se bucură de o frumoasă situație materială, așa că fixând valoarea acestor cheltueli la suma de 5000 lei n'a făcut decât să judece o chestiune de fapt, care scapă de controlul acestei Inalte Curți ;

Că, dar, și al doilea motiv de casare este neîntemeiat și urmează să fie respins ;

Pentru aceste motive, respinge.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI

SECTIUNEA IV

Audiența dela 7 Septembrie 1913

Președința d-lui Al. Dem. Oprescu, consilier

Ministerul Agriculturii și Domeniilor cu Contesa Pauline de Hessenstein și alții

EXECUTARE. — HOTĂRÂRI EXECUTORII. — SUSPENDAREA EXECUȚIUNII. — ART. 68 DIN LEGEA CURȚEI DE CASAȚIE.

În principiu, orice hotărâre investită cu formula executorie, fiind executorie, indiferent dacă este sau nu susceptibilă de o executare materială, urmează că în conformitate cu dispozițiunile art.

68 din legea Curței de casație, care prevăd suspendarea executărei tuturor hotărârilor definitive, fără să restrângă acest drept numai la hotărârile pentru a căror executare ar fi nevoie de o lucrare materială, instanța de fond poate să suspende executarea unei hotărâri executorii, indiferent dacă acea hotărâre este susceptibilă de o executare materială sau nu.

S'au ascultat : d-l avocat Dem. Dobrescu pentru apelant și d-l avocat C. Teodorescu din partea intimatilor.

Curtea,

Asupra cererii făcute de ministerul agriculturii și domeniilor prin petițiunea înreg. la No. 2861 din 1913, d'a se suspenda executarea deciziunii civile a acestei Curți No. 66 din 1913, până la judecarea recursului în casație ce a făcut în contra acelei deciziuni ;

Având în vedere susținerile părților, și actele aflate la dosar :

Considerând că, conform art. 68 din legea Inaltei Curți de casație și justiție partea care a pierdut la instanța de fond, poate cere suspendarea executărei hotărârei câștigătoare rămasă definitivă, depunând suma la care a fost condamnată și numai în cazul când va face recurs în casație în contra acelei hotărâri ;

Considerând că, în speță, se constată din certificatul No. 5213 din 15 Iunie 1913, liberat de grefa Inaltei Curți de casație și justiție secția II, că ministerul agriculturii și domeniilor a făcut recurs contra deciziunii civile a acestei Curți No. 66 din 1913, a cărei suspendare de executare se cere ;

Că, întrucât Statul a făcut recurs în casație și este solvabil, dânsul întrunește toate condițiunile cerute de menționatul text de lege spre a putea cere suspendarea executărei sus zisei deciziunii ;

Având în vedere, însă, că intimata Contesa Paulina de Hésenstein s'a opus la admiterea acestei cereri a Statului, cerând respingerea ei ca inadmisibilă, susținând că prin deciziunea Curței a cărei suspendare se cere, confirmându-se executarea unei ordonanțe de adjudecare rămasă definitivă pe baza căreia dânsa a fost pusă în posesiune, și Statul fiind

obligat numai la cheltueli de judecată, această deciziune nu mai este susceptibilă de vreo executare, decât numai pentru cheltueli de judecată, ori în această privință Statul nu a făcut recurs ; așa fiind, din moment ce deciziunea Curței numai este susceptibilă de vre-o executare, Statul nu are ce suspenda ;

Considerând că, în principiu, este executorie orice hotărâre investită cu formula executorie, fie că este sau nu susceptibilă de o executare materială, cum de pildă o punere în posesiune la fața locului, căci orice hotărâre are prin ea însăși o putere executorie ;

Considerând că legea Curței de casație prin art. 68 mai sus menționat prevede suspendarea executărei a tuturor hotărârilor definitive, fără să restrângă acest drept numai la hotărârile pentru a căror executare este nevoie de o lucrare materială, cum este o punere în posesiune, sau predarea lucrului sau sumei la care partea a fost condamnată ;

Că, dar, întrucât legea Curței de casație nu face nici o distincțiune în această privință, urmează a se admite suspendarea executărei hotărârilor rămase definitive în toate cazurile și deci obiecțiunea ridicată de intimată cată să fie înlăturată ;

Considerând că, în speță, prin deciziunea Curței în discuțiune constatându-se că bine a fost executată ordonanța de adjudecare pe baza căreia d-na Contesa Paulina de Hésenstein a fost pusă în posesiune, se poate suspenda acest efect executoriu al deciziunii, până la judecarea recursului ;

Că, dar, cererea de față se găsește întemeiată și urmează a se admite ca atare ;

Pentru aceste motive, admite cererea.

Semnați : Al. Dem. Opreșcu, Al. Negrescu, M. Balș.

JURISPRUDENȚA STRAINĂ

CURTEA DE CASAȚIE DIN BELGIA

Audiența dela 11 Mai 1912

PRESCRIPTIE. — VAZURI ȘI ALTE ORNAMENTE CONSACRATE CULTULUI. — LUCRURI ÎN COMERT. — POSESIUNE. — ART. 538, 540 C. CIV. FR. (476, 478 C. CIV. ROM.). — ART. 2226. C. CIV. FR. (1844 C. CIV. ROM.).

Vazurile și alte ornamente sacre, ca și orice accesorii ale cultului, nefiind lucruri afară din

comerț, sunt susceptibile de posesiune și de o proprietate privată ¹⁾.

Observațiune. — Soluția Curței de casațiune din Belgia, a cărei deciziune recentă s-a reprodus în rezumat mai sus, este foarte îndoelnică și chiar inadmisibilă, deși ea a mai fost consacrată și altă dată de această Înaltă Curte ²⁾.

În adevăr, bisericile, în calitatea lor de edificii publice, făcând parte din domeniul public al Statului sau al comunei ³⁾, este natural de a admite aceeași soluție și în privința obiectelor consacrate cultului, cu atât mai mult cu cât enumerarea făcută de art 476 și 478 cod. civil, nu este restrictivă, ci numai enunțativă, după cum foarte bine au decis atât Curtea din Lyon cât și Curtea de casațiune din Franța ⁴⁾. De aceea, tot Curtea de casațiune din Belgia s'a pronunțat în acest din urmă sens la 1886 ⁵⁾ reîntorcându-se însă acum la vechea sa jurisprudență ⁶⁾.

Dacă cărțile din bibliotecile publice, documentele din arhive, colecțiile de tablouri, monezi vechi și alte antichități, statuetele și tablourile din muzeuri, etc., servesc uzului public și, ca atare sunt inalienabile și imprescriptibile ⁷⁾, cum s'ar putea oare admite o soluție contrară în privința obiectelor consacrate cultului și considerate ca accesoriile acestui cult? Soluția Curței de casație belgiene este deci, după părerea noastră, inadmisibilă. Ea ne arată și ne dovedește că jurisprudența variază și poate să facă greșeli nu numai în Belgia Orientului, dar și în Belgia Occidentului

D. Alexandresco

1) Soluția identică a aceleiaș Curți (4 Decembrie 1839). *Pasicrisie belge* 1839, p. 252. *Contrà*: Cas. belg. Sirey, 88. 4. 26.

2) Vezi nota precedentă.

3) Vezi tom. III, partea 1-a. a Coment. noastre, p. 212 și autoritățile citate acolo în nota 1. Vezi și p. 214 din aceleași Comentarii.

4) Vezi Sirey, 95. 2. 185 (cu nota lui Saleilles) și D. P. 97. 1. 257. *Contrà*. Trib. Lyon, D. P. 94. 2. 163 (sentință infirmată prin decizia Curței de mai sus).

5) Sirey, 88. 4. 26.

6) Vezi *suprà*, nota 1.

7) Vezi în acest sens, numeroasele autorități citate în tom. III, partea 1-a, al Comen. noastre, p. 212 (ed. 2.a); Cpr. Baudry et Tissier, *Prescription*, 145.

CURTEA DE APEL DIN BRUXELLES

Audiența dela 9 Decembrie 1912

PRESCRIPTIE. — FÂNTÂNĂ PUBLICĂ. — DOBÂNDIREA PRIN PRESCRIPTIE A UZULUI UNEI PĂRȚI DIN APA ACELEI FÂNTÂNI.

Se poate dobândi prin prescripție uzul unei părți a apei unei fântâni publice ¹⁾.

Observațiune. — Fântânele publice, precum și conductele menite a primi apa și a o distribui fac necontestat parte din domeniul public al comunei, soluție care eră admisă și la Romani (L. 9, Cod. *De aqueductu*, 11, 42).

Apele care alimentează fântânile publice fac și ele parte din domeniul public comunal, pentru că sunt o dependență a fântânilor și haznalelor. Cpr. art. 581 cod. civil. Vezi D. Alexandresco, *Dreptul civil român*, III, partea I-a, p. 214 (ed. a 2-a) și numeroasele autorități citate acolo.

Cu toate acestea, Curtea de casație din Franța a a decis, ca și cea din Belgia, că apele unei fântâni publice sunt prescriptibile pentru partea care nu este absolut necesară la uzul locuitorilor comunei, *aqua superflua* (Cas. fr. D. P. 62. 1. 125); însă această soluție este, după părerea noastră, astăzi inadmisibilă, deși ea era formal admisă la Romani printr'o constituție a împăraților Teodosie și Valentian (L. L. 3, 5 și 11, Cod., *De aquæ ductu*, 11, 42).

S. R.

1) Soluție identică a aceleiaș Curți (13 Mai 1829). *Pasicrisie belge*, 1829, p. 174.

BIBLIOGRAFIE

Marea operă de Drept Civil a d-lui profesor D. Alexandresco, a sporit volumele sale din a doua ediție cu încă unul. Acesta este tomul IV, partea I (donatiunile între vii), care a eșit acum de sub tipar și s'a pus în vânzare.

Acei cari posedă această prețioasă operă să se grăbească a-și procura volumul apărut, căci fiind dată importanța materiei ce tratează, numărul exemplarelor va fi repede epuizat.

Prețul acestui volum este 20 lei.

Tipografia GUTENBERG, Joseph Göbl S-ori, Str. Doamnei 20 (Biserica Kalinderu). — București.

